

Preek over Lucas 6, 37c in de Kom-in-dienst
op zondagmorgen 16 januari 2005

Tekst: *'Laat los en gij zult losgelaten worden.'*

Thema: Loslaten en losgelaten worden

Gemeente van onze Here Jezus Christus,

Wat kunnen mensen soms diepe wonden in elkaars leven slaan!
Met woorden en met daden.
En wat kan het soms lang duren voor die wonden genezen zijn.
Soms denk je: ze genezen nooit meer.
Ik ken mensen die tien, twintig, dertig jaar geleden onrecht is
aangedaan, en die daar nog nooit overheen zijn.
Het schrijnt nog steeds en er hoeft maar weinig te gebeuren of die
wond bloedt weer.
Omdat er nooit iemand kwam die zei: vergeef me, ik had dat zo niet
mogen zeggen, en het was verkeerd wat ik deed...
Of... omdat ze zelf niet voluit vergeven en vergeten kunnen.
Niet willen ook, misschien.

Wat kan het je leven kapot maken, als er iemand is die iets tegen je
heeft, of als je zelf iets tegen een ander hebt!
Draaiende gedachten, almaar hetzelfde cirkeltje rond.
De zon verdwijnt uit je leven, de schaduwen van toen zijn overal.
Bittere kruiden groeien er in die schaduw en giftige planten.
Je kunt er ziek van worden.
Ik zal u wat valium voorschrijven, zegt de huisarts, en misschien
kunt u eens naar de psychiater gaan.
Maar valium biedt geen tegengif, het verdooft hooguit een poosje,
en wat kan de psychiater eraan doen?

Hij kan de schaduwen opsporen en wijzen waar de gifplant groeit.
Maar haar uittrekken, met wortel en al?
Dat kan hij niet.
Dat moet u zelf doen.
Gesteld al dat u 't kúnt.
Gesteld al dat u 't wilt.
En daarmee is de cirkel dan weer rond, en u draait mee, en uw
gedachten draaien mee... steeds maar rond... steeds maar rond...
in dezelfde cirkelgang.
En de bittere kruiden blijven groeien.
En de gifplant woekert voort.
En de wond bloedt.
'Die ánder, die...'

Mag ik een hard woord laten vallen?
Het komt uit de bijbel, dat woord.
Als ik mensen tegenkom die niet vergeten en niet vergeven kunnen,
kom ik er vaak van onder de indruk hoe onverbiddelijk en
verwoestend de macht van de *zonde* is.
Want elkaar verwonden, en niet bereid zijn tot vergeving en
verzoening – dat is ronduit zonde.
Onrecht, ook al lijkt het voor iedereen dat we het recht helemaal
aan onze kant hebben.
Dat zegt God in de bijbel overduidelijk.
En zonde maakt het leven kapot.
Altijd, maar zodra de menselijke verhoudingen erdoor worden
aangetast, wordt het wel heel erg duidelijk.
En het benauwende vind ik: zelfs als we beseffen dat ons leven en
dat van anderen eraan stuk gaat en erdoor vergiftigd wordt als we
geen ongelijk bekennen en niet vergeven willen en niet de minste
willen zijn – zelfs *dán kunnen* we het tóch vaak niet.
Als we het al zouden willen...
En daarmee is dan de cirkel opnieuw gesloten.
Voor de zoveelste keer.

Is het dan overdreven om van de onverbiddelijke, verwoestende macht van de zonde te spreken?

Je kunt erin gevangen zitten, aan handen en voeten gebonden!

Weet u wat Jezus zegt tegen mensen die het maar niet kunnen verkroppen, dat die ander hen onrecht heeft aangedaan en die daarover maar blijven piekeren?

'Niet doen', zegt Hij.

In Lucas 6 : 37 zegt Hij het zo: 'Laat los en u zult losgelaten worden.'

Er zijn dingen in het leven die je beter uit handen kunt geven.

Misschien hebt u het grootste gelijk van de wereld.

Misschien sta je volkomen in je recht.

Toch is het soms het beste om dingen los te laten, voordat ze jou zo te pakken nemen dat je er niet meer los van komt.

Dat je een gevangene wordt van jezelf.

Dat negatieve gedachten en gevoelens je in de houdgreep houden.

Het woord, dat in onze bijbelvertaling met 'loslaten' wordt weergegeven, heeft een heel specifieke betekenis.

De Nieuwe Bijbelvertaling vertaalt het gewoon met 'vergeven'.

'Vergeef, dan zal je vergeven worden.'

Dat is niet fout, want het geeft weer wat Jezus kennelijk bedoelt.

Maar de betekenis van het grondwoord klinkt er niet echt meer in door en dat is jammer.

'Loslaten' doet denken aan het loslaten van slaven of van gevangenen.

U mag ook denken aan het 'loslaten' van een arrestant, die voor de rechter staat.

Het woord komt ook voor in de gelijkenis van de onbarmhartige slaaf in Mattheus 18.

Een slaaf heeft bij zijn heer een gigantische schuld.

Als hij moet erkennen dat hij die schuld niet meer kan terugbetalen, wil zijn heer hem met zijn vrouw en kinderen laten verkopen.

De slaaf valt voor zijn heer op de grond en smeekt om geduld.

Als de heer dat ziet, krijgt hij zo te doen met zijn slaaf dat hij hem laat gaan.

Letterlijk staat er dan, dat hij hem loslaat.

Dat wil zeggen: hij laat hem vrijuit gaan en scheldt hem zijn schuld kwijt.

'Loslaten' wil dus zeggen: iemand die schuldig is niet vastpinnen op zijn schuld en hem niet in die schuld gevangen houden, maar hem vrijlaten, hem barmhartigheid bewijzen.

Zo heeft de Here Jezus dat zelf ook gedaan.

Allerlei mensen met fouten en gebreken kruisten zijn pad.

Tollenaars en zondaars.

Zacheus, die op zijn belastingkantoor mensen veel meer had laten betalen dan ze moesten betalen en die het verschil in eigen zak had gestoken.

Een vrouw in Samaria, die de ene man na de andere versleten had.

Jezus heeft de gevangenis van hun zonden opengezet.

Hij heeft hen daarop niet vastgepind.

Hij heeft hen losgelaten, vrijgelaten.

Zelfs voor de soldaten, die Hem aan het kruis hadden geslagen, bad Hij: 'Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.'

En nu vraagt Hij van ons, dat wij hetzelfde doen.

'Laat los en u zult losgelaten worden.'

Iemand vasthouden omdat hij je iets heeft aangedaan lijkt de gewoonste zaak van de wereld.

Het is tenslotte niet niks wat jou is overkomen.

Er is schuld en die moet betaald worden.

Er is schade en die moet hersteld worden.

Er is een wond en die moet genezen.

En het is duidelijk: niemand kan begrijpen wat u hebt meegemaakt, die het niet zelf heeft meegemaakt.

Je zult maar je hele jeugd gepest zijn of door je vrouw bedrogen zijn.

En je zult maar zijn aangereden door een man, die teveel

gedronken had.

En het is ook duidelijk: er moet in deze wereld recht geschieden. De zonde moet aangewezen worden en het kwaad moet gestraft worden.

En de zondaar mag ook best zelf wel gevolgen ondervinden van wat hij heeft aangericht.

Vergeving is nooit een doekje voor het bloeden.

Zonde vraagt om berouw en berouw moet echt zijn.

Maar... er zijn wonden, die zó diep zijn dat ze nooit meer genezen. En er is schade, die zo omvangrijk is dat ze nooit meer hersteld kan worden.

Er is ook schuld, die zo groot is dat ze met geen miljoen betaald kan worden.

Bovendien: de straf die iemand krijgt lijkt vaak in geen verhouding te staan tot wat hij heeft aangericht.

En het berouw van de ander weegt nooit op tegen de zonde die hij begaan heeft.

Alle reden dus om die ander vast te blijven houden.

Zoals de slaaf in Mattheus 18 zijn medeslaaf vasthield, die hem honderd schellingen schuldig was.

'Hij greep hem bij de keel', staat er.

En uiteindelijk liet hij hem zelfs gevangen zetten, totdat hij zijn schuld betaald zou hebben (Matth. 18, 28vv.).

Maar vergis je niet, zegt Jezus.

Door al dat vasthouden word je ook zelf vastgehouden.

Je wordt er voortdurend door in beslag genomen.

Je wordt er zo door beheerst, dat je niet meer vrij bent.

Die ander komt niet meer los van jou, maar je komt ook zelf niet meer los van die ander.

Je bent een gevangene van jezelf.

Voortdurend denk je er aan.

In elk gesprek praat je erover.

En als je niet oppast kun je alleen nog maar bijterig en zurig en scherp zijn.

Zonder dat je het in de gaten hebt, lijkt je op de man van het plaatje op de omslag van de liturgie.

Je zit gevangen in een web van negatieve gedachten en gevoelens. Herkent u het?

Pas dan maar op!

U weet toch wat er gebeurt met de vlieg, die niet op tijd loskomt uit het spinnenweb waarin hij gevangen is...?

Tegen zulke mensen, vrij en toch gevangen in het web van rancune en bitterheid, zegt Jezus: 'Laat los en u zult losgelaten worden.'

Ga niet te gronde aan wat die ander u heeft aangedaan.

Laat het niet gebeuren, dat al het mooie dat het leven nog te bieden heeft – ook nadat dat erge u overkwam! – aan u voorbijgaat, omdat u voortdurend in beslag genomen wordt door dat ene.

U zegt misschien: dat is gemakkelijk gezegd.

Weet u wel waarover u praat?

Weet u wel hoe pijnlijke herinneringen een mens in de greep kunnen hebben?

Maar de woorden uit Lucas 6, 37 zijn niet een menselijk advies, een goede raad van een begrijpende hulpverlener die toch niet echt mee kan voelen hoe vernederd of bezeerd u bent.

Van deze woorden geldt: zo spreekt de Heer!

Toen de Here Jezus tegen de lamme zei: 'Ga staan', ging hij staan.

En toen Hij tegen Lazarus zei: 'Kom uit het graf', kwam hij eruit.

Met diezelfde kracht spreekt Hij ook deze woorden: 'Laat los.'

Het is wellicht goed om nog op het verband van deze woorden te wijzen.

De oproep van Jezus is een stukje uit de bergrede.

Daar staan nog meer adviezen van de Heiland in, die veel mensen praktisch onhaalbaar vinden.

Loslaten is moeilijk.

Maar wat dacht u van niet oordelen, van uw vijand liefhebben, van iemand die u slaat de andere wang toekeren?

Wie dit soort woorden ernstig neemt, voelt zich verslagen.

Net als de discipelen toen ze hoorden wat Jezus zei tegen die rijke jongen: 'Toen zij dit hoorden, waren zij zeer verslagen en zeiden: wie kan dan behouden worden?' (Matth. 19, 25).

Het geheim van het uitvoeren van de bergrede ligt echter hierin, dat Hij, de Heer, dit alles aanbiedt.

Zoals Hij zelf zegt: 'Bij mensen is dit onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk' (Matth. 19, 26).

Of zoals God tot Abraham en Sara zei: 'Zou voor de HEER iets te wonderlijk zijn?' (Gen. 18, 14).

Of tot Mozes: 'Zou de hand van de HEER te kort zijn?' (Num. 11, 23).

Het maakt een groot verschil of een politieagent iemand die een overtreding heeft begaan iets beveelt, of dat bijvoorbeeld een vader zijn kind iets vraagt.

Laat staan als de Heer iets van ons vraagt.

Zijn bevel is een belofte!

En waarom vraagt Hij dit?

Om ons echt tot vrije mensen te maken.

Wie door genade het koninkrijk van God mag binnengaan, hoeft geen gevangene te zijn.

Die mag delen in Gods onmetelijke vrijheid.

Een poosje terug bladerde ik bij iemand in een boek, waarin ook over vergeven en vergeten werd geschreven.

'Ja', zei mijn gastvrouw, 'daar heb ik zoveel aan gehad! Vooral laatst... er was iets met mijn schoondochter... ik weet niet eens meer wat, maar ze had me erg pijn gedaan... vreemd eigenlijk, dat ik zoiets toch zo gauw weer kan vergeten.'

Vreemd?

Ik denk, dat dát juist het teken was dat Jezus haar van de macht van het niet kunnen en willen vergeven had bevrijd!

Als iemand u gewond heeft, stond er in dat boek, doe er dan meteen jodium op, vóór de wond gaat etteren en niet meer genezen wil.

Spreek erover met God, in uw gebed.

Dat zuivert de wond.

En dat had die mevrouw gedaan...

En als het gif toch al te ver is doorgedrongen, ging het verder, als het al is doorgedrongen tot in uw hart, spoel het dan uit.

Stórt het maar uit, bij iemand die u vertrouwt en die er niet mee de straat op gaat.

Of schrijf het van u af, in een brief aan degene die u heeft gewond. Schrijf alles maar op, alles wat u voelt, doe er een enveloppe om, schrijf het adres, plak er een postzegel op... en... verscheur die brief dan...

Nóg een advies, ontleend aan een woord van Jezus zelf.

Bid voor degenen die u hebben gewond.

Spreek niet teveel met anderen, maar vooral met Gód over hun verkeerde eigenschappen.

Vraag of Hij hun die vergeven en hen ervan bevrijden wil!

En bid dan het gebed dat Jezus u leerde.

Onze Vader die in de hemelen zijt...

Doe het maar fluisterend hardop, en durf de vijfde bede toe te spitsen: vergeef mij mijn schulden, zoals ook ik mijn schoondochter vergeef...

Zo'n gebed verhoort God altijd!

Valium verdooft, maar zo'n gebed geneest.

Om Jezus' wil.

Nee, goedkoop is dat niet.

Het kost heel wat strijd.

En het heeft Jezus nog méér gekost.

De gifplanten in de schaduwen van ons bestaan hebben Hem het leven gekost.

Aan onze wonden is Hij gestorven.

Aan onze zonden!

Maar nu is Hij ook de enige die het kan: u het vergeven en vergeten leren.

En daar is uw eigen leven heel werkelijk mee gemoeid.

'Laat los en u zult losgelaten worden.'

Ik vraag u nog eens om te kijken naar het plaatje op de voorkant van de liturgie.

En opnieuw vraag ik: u weet toch wat er gebeurt met de vlieg, die niet op tijd loskomt uit het spinnenweb waarin hij gevangen is...?

In zijn boek 'Hoe dichterbij ik nader' vertelt ds. Gilhuis over een man, die zei dat hij rustig kon sterven, maar die zelfs op zijn sterfbed niet bereid was zich te verzoenen met iemand met wie hij al jaren in haat en onmin had geleefd.

Toen zei de dominee die hem bezocht: 'Dan zeg ik u dat u Gods koninkrijk niet binnen zult gaan!'

Hard, maar waar...

Want 'indien u de mensen hun overtredingen niet vergeeft, zal ook uw hemelse Vader uw overtredingen niet vergeven.'

Dat is een woord van Jezus.

Hebt u nog wat goed te maken?

Amen.

Gesprekje met de kinderen

Weet jij hoe je een aap kunt vangen?

Boeren in Afrika weten het wel.

Ze worden vaak geplaagd door apen, die hun maisveld komen plunderen.

Bavianen.

Weet je wat ze dan doen?

Ze pakken een glazen fles met een nauwe hals en in die fles stoppen ze allerlei apenlekkernijen.

Stukjes appel en stukjes banaan.

Ze leggen die fles dan langs de rand van het maisveld en kruipen zelf weg tussen de mais.

Na een poosje komt een hongerige aap om van de mais te snoepen.

Hij ziet de fles en steekt zijn poot erin om het lekkers te pakken.

Op het moment dat hij de stukjes appel en banaan te pakken heeft, komt de boer met veel lawaai tevoorschijn.

De aap schrikt en wil hard weglopen.

Dat zou gemakkelijk kunnen als het beest eerst maar de stukjes appel en banaan zou loslaten.

Maar de aap wil twee dingen tegelijk: hij wil het lekkers vasthouden én vluchten.

En dat gaat niet!

Omdat hij de apenheerlijkheden niet los wil laten, krijgt hij zijn poot niet uit de fles.

Zo wordt niet loslaten zijn ondergang.

Daarover gaat het vanmorgen in de kerk.

Loslaten en losgelaten worden.

Er zijn ook mensen, die niet willen loslaten.

Ze klemmen zich vast aan nare dingen, die ooit gebeurd zijn.

Misschien heeft iemand ooit gemene woorden tegen ze gesproken of zijn ze geld kwijtgeraakt omdat iemand op een oneerlijke manier zaken deed.

Daar zijn ze zó boos over, dat ze er altijd aan denken.

Hun hele leven wordt er door vergald.

Laat maar los, zegt de Here Jezus vanmorgen, dan word je zelf ook losgelaten.

Vaak betekent loslaten 'vergeven'.

Daarover gaan we nu een liedje zingen.

'Tot zeven maal zeventig maal, vergeef ik de ander zijn schuld.'